

Afgørelser – Reg. nr.: 02029.02

Fredningen vedrører: Hellesø

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   28-02-1955, 24-11-1972

Fredningsnævnet   18-04-1953

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

28/2.1955

U . D . S . K . R . I . F . T
af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1955, den 28. februar, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1138/53 vedrørende fredning af arealer omkring Hellesø i Horns herred..

I den af fredningsnævnet for Frederiksborg amt den 18. april 1953 afsagte kendelse hedder det:

"Efter at fredningsnævnet fra forskellig side er blevet anmodet om at undersøge mulighederne for en fredning af de natursmukke omgivelser ved Hellesø syd for landsbyen Østby i Hornsherred, har nævnet holdt møde med lodsejerne og pantaverne d. 27. november 1952 og derefter foretaget flere besigtigelser af stedet. Det er herunder blevet nævnet klart, at en fredning af ialtfald en del af de omliggende arealer må anses som påkrævet, dersom den idylliske sø skal reddes fra total ødelæggelse i landskabelig henseende, hvorved navnlig må fremhæves den skade, som et af lærer Viggo Hansen, Toftebakkevej 1, Kbhvn. Valby, på matr. nr. 4° Østby, Selsø sogn, i sommeren 1952 opført hus - til stor bekymring for sognets beboere - har forvoldt. Han har dog lovet gennem en passende beplantning at søge huset skjult og at fjerne sin usædvanlig skæmmende retirade.

De søen omgivende matr. nr. er følgende: (begyndende mod øst):

4i	Østby, Selsø sogn,	gdj. Ingemann Thomsen, Hellesø
5lf	Sønderby,	" mekaniker Walfred Thorsen "
5lb	"	" gdj. Vald. Olsen, Sønderby
5lx	"	" do.
5lr	"	" do.
5ly	"	" do.
5lg	"	" gdj. Alfred Elias Christensen, Sønderby
5li	"	" sognefoged J. H. Jensen, Sønderby
5lm,	5lan,	5lac, 5lh, 5lt udelades

51¹ Sønderby, Selsø sogn, pcl. Karl Hansen, Hellesø
 51ad " " do.
 51ø " " do.
 51k " " gdj. Niels Jensen, Sønderby
 51a " " do.
 51° " " gdj. Th. Thomsen, Sønderby
 51n " " do.
 51p " " pcl. Karl Hansen, Hellesø
 51ag, 51aa, 51q udelades
 51æ Sønderby, Selsø sogn, pcl. Karl Hansen, Hellesø
 51am " " lærer Viggo Hansen, Toftebakkevej 1,
 Kbhvn. Valby

Samtlige de nord for søen liggende matr. nr. udelades.

Nævnet finder, at samtlige de nævnte, ikke udeladte matr. nr. bør fredes i deres helhed, dog for matr. nr. 4i og matr. nr. 4e's vedkommende kun et areal i 100 m's bredde mod øst fra dette matr. nr.'s skel mod Sønderby og i en længde af 140 m fra sydskellet mod Sønderby, ialt 14.000 m².

Endvidere fredes af matr. nr. 4d og 4c Østby tilhørende pcl. Albert Nielsen, Hellesø, et areal begrænset mod nord af en linie, parallel med ejendommens sydligste bygning, fra den gl. vej og til amtsvejen, og mod syd af den på kortet anførte, endnu ikke matrikulerede parcel af 4c, ialt e. 9000 m².

Endelig medtages det foran nævnte matr. nr. 4° Østby f.s.v. angår den ubebyggede del.

Der er under sagens behandling fremsat følgende erstatningskrav:

gdj. Ingemann Thomsen (4i og 4e) har krævet 2000 kr.
 sognef. J. Hansen Jensen (51i) 600 kr., gdr. Karl Hansen (51¹, 51p, 51ad, 51ø) 3000 kr. og pcl. Alb. Nielsen 4000 kr., sidstnævnte dog for hele matr. nr. 4d og 4c; de øvrige ejere har ikke kunnet angive bestemte beløb for deres krav.

Nævnet anser det af gdj. Ingemann Thomsen fremsatte erstatningskrav som rimeligt og passende, hvorfor der vil være at tilkende ham en erstatning på kr. 2000.

Erstatningen til pcl. Albert Nielsen findes at burde ansættes til kr. 2000.

Erstatningen til ejerne af matr. nr. 51b; 51x, 51r, 51y, 51g, 51i, 51¹, 51ad, 51ø, 51k, 51°, 51n, 51p, 51æ ansættes til 100 kr. for hvert matr. nr., medens matr. nr. 51a, 51am og 4° fredes uden

erstatning, for de to førstes vedkommende med den begrundelse, at disse parceller er ubebyggelige på grund af fugtighed og for den sidstes vedkommende, at ejeren er indforstået hermed."

Konklusionen er sålydende:

"Af den gdj. Ingemann Thomsen tilhørende ejendom, matr. nr. 4i og 4e Østby, Selsø sogn, fredes et areal på 14.000 m² i 100 m's bredde mod øst fra disse matr. nr.'s skel mod Sønderby og i en længde af 140 m fra sydskellet mod Sønderby, for hvilket areal der tillægges ejeren 2.000 kr.

Af den pcl. Albert Nielsen tilhørende ejendom, matr. nr. 4d og 4c Østby, Selsø sogn, fredes et areal, begrænset mod nord af en linie, parallel med ejendommens sydligste bygning, fra den gl. vej og til amtsvejen, og mod syd af den på kortet anførte, endnu ikke udstykkede parcel af 4c, ialt c. 9000 m², for hvilket areal der tillægges ejeren kr. 2000. Herved er der på den ene side taget hensyn til, at hans arealer egner sig til bebyggelse, på den anden side til, at han, hvis han sælger jorden, utvivlsomt regner med at blive en "indeklemt" husmand, som - efter landbrugsministeriets praksis - vil få krav på tillægsjord.

Det pålægges lærer Viggo Hansen gennem passende beplantning at søge skjult det hus, han har anbragt på matr. nr. 4° Østby, og at fjerne retiraden.

Sker dette ikke indenfor en rimelig tid, må nævnet forbeholde sig ved en tillægskendelse at kræve det nedrevet, principielt straks, succ. efter udløbet af et kort åremål.

Det bemærkes herved, at det i og for sig er urimeligt, at denne landskabsødelægger bliver den, der får størst fordel af fredningen.

Matr. nr. 5lb, 5lx, 5lr, 5ly, 5lg, 5li, 5l¹, 5lad, 5l^o, 5lk, 5l^o, 5ln, 5lp, 5l^o, 5la, 5lam af Sønderby, Selsø sogn, fredes i deres helhed.

Der tillægges ejerne, gdj. Vald. Olsen, Sønderby, 400 kr., gdj. Elias Christensen, ibd. 100 kr., sognefoged J. Hansen Jensen, ibd. 100 kr., gdj. Karl Hansen, Hellesø, 500 kr. og gdj. Th. Thomsen, Sønderby, 200 kr.

Endelig fredes matr. nr. 5la, 5lam Sønderby, Selsø sogn, uden erstatning, det samme gælder den ubebyggede del af matr. nr. 4° Østby, Selsø sogn.

Fredningen går ud på følgende:

De frededearealer skal henligge i deres nuværende tilstand. Det er herefter navnlig forbudt at opføre bygninger af enhver art, derunder drivhuse, garager, boder eller skure, samt at anbringe skæmmende ind-

retninger, såsom ledningsmaster o. lign., henkaste affald, foretage beplantning, teltslagning, eller benytte arealerne til lejrplads, drift af pelsdyravl, parkering af vogne.

Endelig er enhver foranstaltning, der vil kunne medføre en vandstandssænkning i søen og dens nærmeste omgivelser forbudt.

Af de tilkendte erstatninger, ialt kr. 5.400, udreder statskassen og Frederiksborg amtsråd hver halvdelen.

Kendelsen vil med fredningsnævnet for Frederiksborg amt som påtaleberettiget - være at tinglyse på de nævnte matr. nr."

I en skrivelse af 8. juni 1953 har fredningsnævnet meddelt, at matr. nr. 51ab Sønderby, Selsø sogn, tilhørende parcellist Karl Hansen, ved en fejltagelse ikke er anført i kendelsen, samt at erstatningen til Karl Hansen som følge heraf er anført med 100 kr. for lidt.

Det er endvidere en fejl, at den gårdejer Niels Jensen for fredningen af matr. nr. 51k Sønderby, Selsø sogn, tillagte erstatning 100 kr. ikke er anført i kendelsens konklusion.

Den vej, der i kendelsen betegnes som amtsvej, er en offentlig bivej.

Endelig er det urigtigt, når det i kendelsen siges, at der af matr. nr. 4i og matr. nr. 4e fredes "et areal i 100 m's bredde mod øst fra dette matr. nr.'s skel mod Sønderby...", idet den rette angivelse af skellet er "matr. nr. 4i's vestskel".

For så vidt det i kendelsens konklusion udtales, at de i denne anførte ejendomme fredes i deres helhed, bemærkes, at den nordlige lod af matr. nr. 51b og den del af matr. nr. 51a, (begge af Sønderby), som ligger vest for den offentlige bivej, ikke er omfattet af fredningen.

Under sagens behandling er matr. nr. 51f af Sønderby tillige med nogle andre arealer erhvervet af sagførerfuldmægtig Alf Mortensen, København, som har henledt opmærksomheden på, at matr. nr. 51f, som i henhold til kendelsens præmisser omfattes af fredningen, er udeladt i kendelsens konklusion. Han er dog indgået på, at den nævnte ejendom indgår i fredningen imod en erstatning på 100 kr. På foranledning af den nævnte ejer bemærkes, at fredningen ikke er til hinder for bevarelse af den nuværende beplantning.

Kendelsen er af parcellist Albert Nielsen, parcellist Karl Hansen og lærer Viggo Hansen indanket for overfredningsnævnet, som den 22/5 1954 har besigtiget de pågældende arealer og forhandlet med de anførte ejere og andre interesserede.

Der opnåedes herunder enighed med Albert Nielsen, idet han får

tilladelse til vest for frugtplantagen at plante en hæk, som dog ikke må være så høj, at den lægger større hindring i vejen for udsigten til søen end frugttræerne, samt til at udvide de bestående bygninger herunder et hønsehus. Erstatningen forhøjes til 3.000 kr.

Der opnåedes ligeledes enighed med parcøllist Karl Hansen, idet hans erstatning forhøjes til 800 kr.

Der opnåedes endelig enighed med lærer Viggo Hansen, idet han får tilladelse til at anbringe en garage, opført af ferniserede rafter og med paptag ved sognevejen i det nordøstlige hjørne af grunden, at føre en elektrisk ledning til huset, at indrette en mindre gård, hvori retterraden agtes anbragt, omgivet af ferniserede rafter, i forbindelse med huset samt at opstille et raftehegn syd for huset. Pålægget om beplantning udgår, men ejeren erklærede at ville foretage en beplantning ved huset.

Overfredningsnævnet tager afstand fra den i den indankede kendelses konklusion, 5. stykke, indeholdte udtalelse.

Det fastsloges, at kendelsens forbud mod parkering ikke skal gælde lejlighedsvis parkering.

Da overfredningsnævnet ideovrigt kan tiltræde det i kendelsen anførte, vil denne vere at stadfæste med de af det foranstående følgende ændringer. Et kort nr. Fr. 150 visende grænserne for det fredede område er vedhøftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Frederiksborg amt den 18/4 1953 afsagte kendelse vedrørende fredning af arealer omkring Hellese stadfæstes med de af det foranstående følgende ændringer.

I erstatning tillægges der

grdj. Ingemann Thomsen, Hellese	kr. 2.000
pcl. Albert Nielsen, Hellese	" 3.000
grdj. Vald. Olsen, Sønderby	" 400
" Elias Christensen, Sønderby	" 100
sognefoged J. Hansen Jensen, Sønderby	" 100
pcl. Karl Hansen, Hellese	" 800
grdj. Niels Jensen, Sønderby	" 100
sagførerfuldmægtig Alf Mortensen, Reventlows- gade 14, V.	" 100
grdj. Th. Thomsen, Sønderby	" 200
	<u>kr. 6.800</u>

Til erstatningerne kommer renter 4 1/2% p.a. fra 18/4 1953 at regne,

til betaling sker.

Erstatningsudgiften + renter udredes med halvdelen af statskassen
og halvdelen af Frederiksborg amtsfond.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

overfredningsnævnets sekretær

FREDNINGSNÆVNET >

K E N D E L S E

angaaende fredning af Hellesø v. Østby m. omgivelser
afsagt d. 18/4 1953 af fredningsnævnet for Frederiksborg amt.

Efter at fredningsnævnet fra forskellig side er blevet anmodet om at undersøge mulighederne for en fredning af de natursmukke omgivelser ved Hellesø syd for landsbyen Østby i Hornsherred, har nævnet holdt møde med lodsejerne og pant haverne d. 27. november 1952 og derefter foretaget flere besigtigelser af stedet. Det er herunder blevet nævnet klart, at en fredning af ialfald en del af de omliggende arealer maa anses som paakrævet, dersom den idylliske sø skal reddes fra total ødelæggelse i landskabelig henseende, hvorved navnlig maa fremhæves den skade, som et af lærer Viggo Hansen, Toftebakkevej 1 Kbhvn. Valby, paa matr. nr. 4° Østby, Selsø sogn, i sommeren 1952 opført hus - til stor bekymring for sognets beboere - har forvoldt. Han har dog lovet gennem en passende beplantning at søge huset skjult og at fjerne sin usædvanlig skæmmende retirade.

De søen omgivende matr. nr. er følgende; (begyndende mod øst):

- 4ⁱ Østby, Selsø sogn, Gdj. Ingemann Thomsen, Hellesø.
 51^f Sønderby, " " mekaniker Walfred Thorsen "
 51^b, " " Gd. vand. Olsen, Sønderby
 51^x, " " do.
 51^r, " " do.
 51^y, " " do.
 51^g, " " Gd. Alfred Elias Christensen, Sønderby.
 51ⁱ, " " Sognefoged J. H. Jensen, Sønderby.
 51^m, 51^{an}, 51^{ac}, 51^h, 51^t udelades.
 51^l Sønderby, Selsø sogn, Pcl. Karl Hansen, Hellesø.
 51^{ad}, " " " do.
 51^ø, " " " do.

CITERET FULDT

UD I OFN K

AF 28/2 1955

OVERFREDNINGSNÆVNET>

24/11-72

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1972, den 24. november, afsagde Overfredningsnævnet følgende

t i l l æ g s k e n d e l s e

i sagen nr. 1138/53 til Overfredningsnævnets kendelse af 28. februar 1955 vedrørende fredning af arealer omkring Hellesø i Hornsherred.

Overfredningsnævnets kendelse skal ikke være til hinder for, at der på ejendommen matr. nr. 51 u, Sønderby by, Selsø sogn i sydskellet til matr. nr. 51 ah, smst., etableres henholdsvis bibeholdes en hegnsbeplantning i indtil 4 m's bredde og ikke over 2 m's højde. Den på den fredede del af ejendommen etablerede beplantning langs østskellet til matr. nr. 4 i, smst., og spredt rundt på arealet samt beplantning på det til matr. nr. 51 ah, smst. tilgrænsende areal udover ovennævnte tilladte hegnsbeplantning skal fjernes inden den 31. december 1972.

Udskriftens rigtighed

bekræftes

G. Hermann

/sm.

KORT>

Terræn om
Hellesö
Östby og Sønderby Byer

Selsö Sogn
Horns Herred
Frederiksborg Amt

Frederikssund i Dec. 1952.

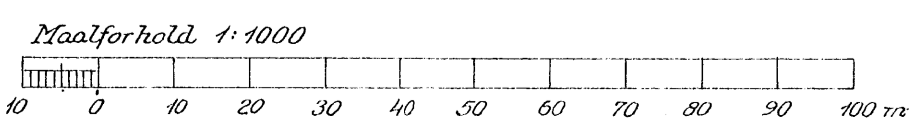
S. V. Hollard-Møller

Landinspektør

Planen er suppleret i Juni 1954

Sölvner Pedersen

Landinspektør.

Naturfredningskonsulentens kontor
København d. 12-8-54
By: ØSTBY og SØNDERBY
Sogn: SELSØ
Plan nr. Fr. 150

////// FREDNINGSGRANSE

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 02029.02

Dispensationer i perioden: 11-03-1982 - 25-10-1989

Naturfredningsnævnet for
Frederiksborg amts sydlige fredningskreds

Adr.: Kriminaldommerkontoret
Torvet 3-5, 3400 Hillerød
Tlf. (03) 26 98 00 ml. kl. 9-12

Hillerød, den 11. febr. 1982

F. S. nr. 205/81.

REG. NR. 2029 A

Ang. udstykning af matr.nr. 51 a, Sønderby by, Selsø.

Ved brev af 25. september 1981 har landinspektørfirma Børge Hansen, Lundevej 44, 3600 Frederikssund, ansøgt om nævnets godkendelse af udstykning af en lod på ca. 1,1 ha fra matr.nr. 51 a, Sønderby by, Selsø.

Af sagens oplysninger fremgår blandt andet, at omhandlede matr.nr. 51 a er en del af ejendommen "Hellesøgård", og at den lod, der ønskes frastykket i sin helhed ligger øst for Sønderbyvej, nord for amtsvej, grænsende til blandt andet matr.nr. 51 g, som sammen med matr.nrr. 51 æ, 51 ag og 51 at ejes af den potentielle køber skolebestyrer V.O. Hansen, der agter at benytte den udstykkede lod som "hjemmegård" for bier, hvor bistaderne, ialt 30, kan opstilles samlet, når bierne skal fodres og tildækkes for vinteren, ligesom 8-lo livgæs skal græsse på arealet. Der skal ikke opføres bebyggelse.

Ejendommen er for så vidt angår den del, der ligger øst for Sønderbyvej fredet i henhold til Overfredningsnævnets kendelse af 28. februar 1955 således, at arealerne skal henligge i deres nuværende tilstand, og det navnlig er forbudt at opføre bygninger af enhver art, derunder drivhuse, garager, boder eller skure samt at anbringe skæmmende indretninger, såsom ledningsmaster og lignende, henkaste affald, foretage beplantning, teltslagning eller benytte arealerne til lejrplads, drift af pelsdyravl, parkering af vogne. Endvidere forbydes enhver foranstaltning, der vil kunne medføre en vandstandssænkning i søen og dens nærmeste omgivelser.

Hovedstadsrådet har ved skrivelse af 17. august 1981 meddelt tilladelse til udstykning af et 1,1 ha stort areal beliggende i den sydvestlige ende af Hellesøområdet, idet det er en forudsætning, at det udstykkede areal sammenlægges matrikulært med de 4 tilstødende moselodder matr.nrr. 51 g, 51 n, 51 o og 51 an, som "i forvejen" ejes af den potentielle køber og ligeledes under forudsætning af, at der ikke sker en udvidelse af aktiviteten i området. Det er i skrivelsen forudsat, at det drejer sig om ca. 15 bistader og 10 livgæs. De nævnte matr.nr. er som tidligere anført ombyttet og af de af V. O. Hansen nu ejede matr.nrr. grænser kun matr.nr. 51 g op til matr.nr. 51 a.

Advokat Jens Chr. Børresen har på vegne 3 beboere i området klaget over Hovedstadsrådets afgørelse.

Sagen har af nævnet været forelagt Hovedstadsrådet, og der har i sagens anledning været afholdt besigtigelse den 2. februar 1982, hvor blandt andet konstateredes, at arealet er lavt liggende i forhold til amtsvej.

Fornævnte V. O. Hansen fastholdt ønsket om opstilling af ca. 30 bistader om vinteren, medens han erklærede sig villig til at frafalde ansøgningen om gæssenes placering i området.

Advokat Børresen på vegne 3 beboere, hvoraf 2 havde givet møde, påpegede støjgener fra gæssene og ønskede ikke opstilling af skure i området.

Hovedstadsrådets repræsentant begærede nævnets kendelse for, hvorvidt ansøgningen var i strid med fredningskendelsen.

Nævnet har fra landinspektørfirmaet indhentet situationsplan vedrørende ejendommen med indtegnet signatur for pilekrat og søer.

Således foranlediget skal nævnet herved udtale, at formålet med fredningen ses at være at beskytte søen og dens omgivelser for ødelæggelse i landskabelig henseende, hvorfor nævnet herved i medfør af Overfredningsnævnets kendelse af 28. februar 1955 for sit vedkommende meddeler tilladelse til opstilling af maksimalt 30 bistader på den del af matr.nr. 51 a, der ligger længst væk fra søen og nærmest de omgivende veje, således at søen med omgivende pilekrat i sin helhed friholdes, på vilkår at der sker matrikulær sammenlægning med matr.nr. 51 g.

Da kravet om græsning for livgæs er frafaldet, vil der ikke være at tage stilling til denne del af ansøgningen.

Den af nævnet således meddelte tilladelse bortfalder i medfør af naturfredningslovens § 64 a, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra tilladelsens meddelelse.

Nævnets afgørelse kan inden 4 uger påankes til Overfredningsnævnet af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse, vedkommende amtsråd, hovedstadsrådet, kommunalbestyrelsen samt anerkendte foreninger og institutioner, der virker for gennemførelse af naturfredningslovens formål. Den meddelte tilladelse kan derfor ikke udnyttes før ankefristens udløb, jfr. naturfredningslovens § 58.

./.

En genpart af tilladelsen vedlægges til udlevering til bygherren.

Lis Lauritsen
Lis Lauritsen
Formand

Ang. bebyggelse på matr. nrr. 51 am og 51 æ Sønderby.

Viggo O. Hansen som ejer af matr. nrr. 51 am og 51 æ Sønderby, Hellesø 3, Skibby, fremsendte på egne vegne og som befuldmægtiget for flere lodsejere med bopæl i Hellesø og på Sønderbyvej skrivelse af december 1986 til Skibby Kommunalbestyrelse, Frederiksborg Amtsråd, Miljøministeriet, Landbrugsministeriet og Politimesteren i Frederikssund med klage over den jagt, der blev drevet af 4 navngivne lodsejere i og omkring Hellesø.Mosen.

Peter Jørgensen som en af de jagtdrivende lodsejere gav i brev af 25. januar 1989 en redegørelse for den udøvede jagt og indkaldte Naturfredningsnævnet som tilsynsførende med Overfredningsnævnets kendelse af 28. februar 1955 vedrørende fredning af arealer omkring Hellesø i Horns Herred til et møde i anledning af påståede overtrædelser af fredningskendelsen.

Ved brev af 3. marts 1989 anmodede Elith og Mona Jørgensen som nævnt blandt de jagtdrivende lodsejere om nævnets besigtigelse af de fredede arealer omkring Hellesø Sø med henvisning til, at fredningskendelsen i flere tilfælde var overtrådt.

Nævnet fremsendte sagen til Skibby Kommune med anmodning om en udtalelse.

Skibby Kommune besigtigede herefter området og fremsendte kortbilag med indtegnede bygninger og andre indretninger af den art, som fredningen søger at forhindre. Registreringen er foretaget uden hensyn til, om ejendommene er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse eller naturfredningslovens bestemmelser.

Nævnet forelagde sagen til udtalelse hos Hovedstadsrådets plan- og miljøforvaltning, der oplyste, at alene bådebroen på matr. nr. 51 am og halvtaget på matr. nr. 51 æ er omfattet af fredningskendelsen.

Den 29. september 1989 holdt nævnet møde på ejendommen Hellesø 3 og foretog besigtigelse af bådebro og halvtag.

Ifølge fredningskendelsen skal de fredede arealer henligge i deres nuværende tilstand. Det er navnlig forbudt at opføre bygninger af enhver art, derunder drivhuse, garager, boder eller skure samt at anbringe skæmmende indretninger, såsom ledningsmaster o.lign., henkaste affald, foretage beplantning, teltslagning eller benytte arealerne til lejrplads, drift af pelsdyravl og parkering af vogne.

Endvidere er enhver foranstaltning, der vil kunne medføre en vandstandssænkning i søen og dens nærmeste omgivelser forbudt.

Nævnet konstaterede ved besigtigelsen, at der på matr. nr. 51 am var en bådebro af beskedne dimensioner, og hvorom ejendommens ejer oplyste, at den havde eksisteret i mange år, og at han havde vedligeholdt den.

Nævnet konstaterede endvidere, at der på matr. nr. 51 æ var opført et halvtag som læskur for får.

Ejendommens ejer erklærede at ville fjerne halvtaget i løbet af en måned.

Således foranlediget meddeler nævnet herved i medfør af fredningskendelse af 28. februar 1955 for sit vedkommende tilladelse til bibeholdelse af den på matr. nr. 51 am værende lille bådebro og påbud om fjernelse af halvtag på matr. nr. 51 æ inden en måned fra nærværende afgørelses dato.

Nævnets afgørelse kan inden 4 uger påankes til Overfredningsnævnet af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse, vedkommende amtsråd, Hovedstadsrådet, kommunalbestyrelsen samt anerkendte foreninger og institutioner, der virker for gennemførelse af naturfredningslovens formål.

En genpart af afgørelsen er sendt til ejendommenes ejere, Viggo Oluf Hansen, Stefansgade 35, st.tv. 2200 København N, og Yvonne Margrethe Hansen, Lyshøjgårdsvej 55, 2500 Valby, samt til klagerne Elith Jørgensen og Mona Jørgensen, Englodsvej 5, 4050 Skibby.

Lis Lauritsen
Lis Lauritsen
formand

Skov- og Naturstyrelsen,
Slotsmarken 13,
2970 Hørsholm.

Fredningsnævnet for Nordsjælland

Sdr. Jernbanevej 18B

3400 Hillerød

Tlf. 47 33 87 32

E-mail: nordsjaelland@fredningsnaevn.dk

Den 18. oktober 2014 traf Fredningsnævnet for Nordsjælland afgørelse i sagen:

FS 018/2014 – Ansøgning om lovliggørende tilladelse til at bibeholde beplantning og en bådebro samt ansøgning om tilladelse til etablering af hegn på ejendommen matr. nr. 51u Sønderby By, Selsø, beliggende Hellesø 14, 4050 Skibby, Frederikssund Kommune.

Sagens baggrund, ansøgningen og Frederikssund Kommunes udtalelse:

Frederikssund Kommune har den 21. marts 2014 videresendt en ansøgning fra ejeren af ovennævnte ejendom, idet der ansøges Fredningsnævnet for Nordsjælland om lovliggørende dispensation til en eksisterende beplantning og en bådebro samt dispensation til etablering af et hegn langs ejendommens østskel.

Det fremgår af sagen, at Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund afdeling, den 30. april 2013 rettede henvendelse til Frederikssund Kommune vedrørende en række forhold i det fredede område omkring Hellesø i Frederikssund Kommune. Af henvendelsen fremgår blandt andet:

” ...

Danmarks Naturfredningsforening i Frederikssund er gennem henvendelse fra grundejere i og ved Hellesø fredningen blevet gjort opmærksom på adskillige brud på og overtrædelse af fredningsbestemmelserne for Hellesø. Vi har ved besigtelse kunnet konstatere en tilsidesættelse af grundtanken i fredningen: *at den idylliske sø skal reddes fra total ødelæggelse i landskabelig henseende.*

...

DN Frederikssund skal især pege på: På ejendommen Hellesø 14 er der foretaget beplantninger af frugttræer, indrettet køkkenhaver med meget voldsomme indhegninger og andre skæmmende trækonstruktioner f.eks. en træbro nær søbredden. Generelt er en del af fredningen her tilgroet med høje træer, der umuliggør udsyn over søen. Der henligger desuden kvasbunker flere steder.

...

Det meste af fredningen har desværre et udtryk af manglende pleje, hvilket har betydet tilgroning med krat og høje træer. DN Frederikssund er opmærksom på tillægskendelse i 1972: *et sted i fredningen kan etableres henholdsvis bibeholdes en hegnsbeplantning i indtil 4 meters bredde og ikke over 2 meters højde. Men denne formulering betyder jo, at det skal være udsyn over søen, og at træer skal holdes nede og ikke uhæmmet vokse op.*

...”

Ejendommens ejer meddelte den 23. februar 2014 Frederikssund Kommune følgende:

”Det er korrekt, at vi har plantet frugttræer uden først at søge om dispensation fra Fredningen.

I 2009 havde vi besøg af DN, som bemærkede de omtalte frugttræer og gjorde os opmærksom på at vi ikke måtte have plantet dem, men de sagde også: Det siger vi ikke noget til, I skal jo også have lov til at være her.”

Bådebroen var allerede etableret da vi overtog ejendommen i 2001, da den allerede dengang havde set sine bedste dage må den have været her i en del år før. Vi har bare udskiftet det rådne træ, således var bådebroen her jo også i 2009, uden at den gav anledning til bemærkninger.

Køkkenhaven var her også i 2009, den var dog ikke indhegnet dengang. Vi vil fjerne den nuværende indhegning.

Med hensyn til den manglende pleje som nævnes i DN's skrivelse af 30. april 2013, har vi følgende bemærkninger. Da vi overtog ejendommen i 2001 var der mange høje træer og anden bevoksning på grunden. I fredningsbestemmelserne står der at grunden skal henligge som den er. Der er vel ingen som kan fortænke os i at tro at så var det meningen at træerne skulle være her, og de er jo en del af naturen. I hvert fald fortolkede/fortolker vi det som at træerne ikke skal fældes. Vi har alligevel fældet rigtig mange træer siden 2009 fordi DN pålagde os at gøre det, der er også mange af træer som er væltet under storme. Det er korrekt at der til tider ligger kvasbunker, det er nærmest uundgåeligt når der løbende bliver fældet/væltet store træer.

Jeg citerer lige et afsnit af DN's skrivelse. DN Frederikssund er opmærksom på tillægskendelse i 1972: *et sted i fredningen kan etableres henholdsvis bibeholdes en hegnsbeplantning i indtil 4 meters bredde og ikke over 2 meters højde*”. Den omtalte hegnsbeplantning er den hæk, som de forrige ejere af Hellesø 14 fik lov til at etablere. Hækken har vi imidlertid fjernet da den var meget grim og upasset. Vi vil genetablere en hæk/hegnsbeplantning og vi vil naturligvis overholde de bredde og højde mål, som er beskrevet i tillægskendelsen fra 1972.

Vi vil gerne bede om at få lov til at beholde vores frugttræer og vores bådebro.”

Den 21. marts 2014 skrev Frederikssund Kommune til fredningsnævnet:

”...

Jeg har været på tilsyn på adressen og taget nogen billeder af de plantede frugttræer og roser samt den anlagte bådebro. Ejerne fortæller at der har ligget en bådebro på stedet i mange år. Bådebroen var etableret da de nuværende ejere købte ejendommen.

På mit tilsyn fortalte ejerne at de også ønsker at søge om dispensation til at opsætte et trådhegn langs østskellet af deres grund. Langs med grunden mod Ø er der en sti som flittigt bliver benyttet fx til hundeluftning. Ejerne af Hellesø 14 er føler sig plaget af løse hunde i deres have da hundene ikke altid holder sig på stien. De ønsker derfor at opsætte et 180 cm højt trådhegn ...

Ordlyd i fredningen:

...

Hovedsætningen i fredningen siger at arealerne skal henligge i deres nuværende stand. Kommunen tolker dette som man ikke aktivt må gøre noget for at ændre tilstanden. Men tilstandsændringer som kommer naturligt, som fx at træer vokser, ikke er omfattet af fredningen.

Kommunens vurdering af sagen - beplantning:

Der er i fredningen et generelt forbud mod at plante. Dette er formuleret meget bombastisk i fredningen og omfatter derfor beplantning af en hver art. Vi vurderer at det er formuleret mere restriktivt end man formentligt har ment da man skrev fredningen. Vi vurderer at det ikke har været meningen at forhindre at man kunne plante frugttræer og roser i sin have. Frederikssund kommune vil derfor kraftigt anbefale at der dispenseres til de plantede frugttræer og buske.

Kommunens vurdering af sagen - hegn:

Selv om fredningen ikke siger noget specifikt om hegn bliver det derfor omfattet af hovedsætningen om at man ikke aktivt må ændre noget. Vi vurderer at opsætning af et trådhegn øst for haven til at beskytte haven mod hundeluftning er et rimeligt ønske fra beboerne. Størrelsen og udformningen af hegnet kan diskuteres. Vi tænker at et hegn med en højde på 100 - 140 cm vil være tilstrækkeligt til at holde hundene ude af haven, men lavt nok til at man kan se over hegnet og uhindret kan nyde udsigten til søen. Frederikssund kommune anbefaler derfor at der gives dispensation fra fredningen til opsætning af et trådhegn med en højde op til 140 cm.

Kommunens vurdering af sagen — bådebro:

Selv om fredningen ikke siger noget specifikt om bådebroer bliver det derfor omfattet af hovedsætningen om at man ikke aktivt må ændre noget. Til fordel for bådebroen kan man sige at den er lille og vanskeligt kan ses fra naboejendommene. Til ulempe for broen kan siges at den ikke har nogen reel funktion da den er for lille til at kunne bruges til andet end udsigtsplatform. Frederikssund kommune har derfor ikke en klar anbefaling i forhold til bådebroen.”

Høringssvar:

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund Afdeling, har den 5. maj 2014 anført følgende:

” ...

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund afd. indgav den 30. april 2013 en klage vedrørende overtrædelser af bestemmelserne i Hellesø fredningen. ...

DN fastholder vore klager over beplantning af frugttræer, en meget skæmmende espalier af kraftige stolper og bådebroen. DN mener desuden, at det også strider mod fredningen at opsætte trådhegn langs den offentlige sti. Vi ønsker absolut ikke nogen former for hegn opsat, da vildtet skal have adgang til de fredede arealer og ned til søen.

DN mener i modstrid med Frederikssund kommune, at fredningsbestemmelserne netop er udformet bombastisk for at hindre at grundene ned mod søen blev anlagt som haver eller “frugtplantager”.

Bådebroen er efter vore oplysninger etableret af nuværende ejere, og tilgangen til broen er etableret ovenpå byggeaffald fra renovering af huset. Broen benyttes i øvrigt til placering af elektrisk vandpumpe, som bruges til havevanding.”

Naturstyrelsen, Det åbne land, har i skrivelse af 13. juni 2014, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4, blandt andet redegjort for de for sagen relevante fredningsbestemmelser samt afgivet supplerende oplysninger. Af skrivelsen fremgår:

” ...

Fredningen.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Hellesø, Overfredningsnævnet den 28. februar 1955, reg. nr. 02029.02.

Fredningens formål er at bevare de natursmukke omgivelser ved Hellesø. I fredningens bestemmelser står blandt andet:

De fredede arealer skal henligge i deres nuværende tilstand. Det er herefter navnlig forbudt at opføre bygninger af enhver art, derunder drivhuse, garager, boder eller skure, samt at anbringe skæmmende indretninger, såsom ledningsmaster o. lign., henkaste affald, foretage beplantning, teltslagning, eller benytte arealerne til lejrplads, drift af pelsdyravl, parkering af vogne.

Tillægskendelse.

Den 24. november 1972, afsagde Overfredningsnævnet nedenstående tillægskendelse til kendelsen af 28. februar 1955 vedrørende fredning af Hellesø:

Overfredningsnævnets kendelse skal ikke være til hinder for, at der på ejendommen matr. nr. 51u, Sønderby by, Selsø sogn i sydskellet til matr. nr. 51 ah, smst., etableres henholdsvis bibeholdes en hegnsbeplantning i indtil 4 m's bredde og ikke over 2 m's højde. Den på den fredede del af ejendommen etablerede beplantning langs østskellet til matr. nr. 4i smst., og spredt rundt på arealet samt beplantning på det til matr. nr. 51ah, smst. tilgrænsende areal udover ovennævnte tilladte hegnsbeplantning skal fjernes inden den 31. december 1972.

...

Ejendommen.

Matr.nr. 51u Sønderby By, Selsø ejes af Linda Diane Gratz. Ejendommen har et grundareal på 13.258 m² og er bebygget med en beboelsesejendom på 130 m² og en garage på 24 m².

Øvrig regulering/planlægning på arealet.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at det ansøgte ikke vil medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivet bilag IV.

Øvrige bemærkninger.

Naturstyrelsen skal henlede opmærksomheden på, at der er ca. 1300 m² af matr.nr. 51u Sønderby By, Selsø, der ikke er fredet.

Besigtigelse:

2 ud af fredningsnævnets 3 medlemmer har den 25. august 2014 foretaget besigtigelse og afholdt møde på ejendommen.

Under besigtigelsen deltog ejendommens ejer samt repræsentanter fra Frederikssund Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund afdeling, og Naturstyrelsen, Det åbne land.

Under besigtigelsen blev ejendommen og de nærmeste omgivelser beset.

De ansøgte træer og den ansøgte bådebro blev påvist, ligesom placeringsstedet for det ansøgte hegn blev udpeget. Et tilsvarende hegn, som det ansøgte, blev udpeget på en naboejendom.

Ejer oplyste, at der vil ske udtynding af de plantede frugttræer, således at op til halvdelen vil blive fældet. Hegnet ønskes opsat af hensyn til den færdsel med hunde, der sker ved ejendommens østskel. Det sker jævnligt, at der kommer hunde ind på ejendommen. Den ansøgte bro har været anvendt i forbindelse med en båd i søen, og der påtænkes køb af ny båd. Broen anvendes endvidere i forbindelse med beskæring af bevoksning ved søbredden.

Kommunens repræsentanter oplyste, at frugttræerne må anses som sædvanlige i en have, og at det af kommunen i den skriftlige udtalelse foreslåede hegn har en meget begrænset indflydelse på udsigtsforholdene. Tilladelse til bådebroen kan være betænkelig ud fra en præcedensbetragtning.

Repræsentanten for Danmarks Naturfredningsforening tilkendegav, at fredningsteksten er meget restriktiv. Det må efter forholdene på stedet anses for meget tvivlsom, hvorvidt der er et reelt behov for det ansøgte hegn. Foreningen har samme synspunkt som kommunen i relation til den ansøgte bådebro.

Repræsentanten fra Naturstyrelsen oplyste, at det er svært at se på fredningskortet, at der på fredningstidspunktet skulle være have på det sted, hvor der nu er plantet frugttræer. Det er styrelsens erfaring fra andre sager, at et dyrehegn eller et 3-4 trådet trådhegn med en højde på 1 meter er tilstrækkelig til at afskærme mod løsgående hunde.

De mødte kunne i øvrigt i det væsentlige henholde sig til de skriftlige indlæg i sagen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Afgørelsen er truffet af nævnets medlemmer Michael Toftager, Niels H.V. Olesen og Ole Søegaard.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en foreslået eller fastsat fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. lovens § 50, stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningsnævnet bemærker indledningsvis, at fredningsformålet er at bevare status quo herunder bevare udsigten til Hellesø.

Fredningsnævnet bemærker herefter:

Ad det ansøgte hegn:

Henset til fredningsformålet sammenholdt med indholdet af tillægskendelsen af 24. november 1972 må der udvises tilbageholdenhed i relation til opsætning af hegn som ansøgt. Fredningsnævnet finder på baggrund af oplysningerne fra Naturstyrelsen, at det tilsigtede formål med opsætning af et hegn kan opnås med et mindre hegn end det ansøgte. En hegnstype, som angivet af Naturstyrelsen, vil fremstå mindre markant end det ansøgte og vil ikke fremstå udsigtshindrende. Fredningsnævnet finder endvidere, at et hegn svarende til det af Naturstyrelsen angivne ikke er hindret af de hensyn,

som fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2-4. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til et sådant hegn med en højde på indtil 1 meter, men afslag på en hegnsstørrelse som ansøgt.

Ad de ansøgte frugttræer:

Af tilsvarende grunde som anført i forbindelse med det ansøgte hegn må der udvises tilbageholdenhed i relation til at tillade ny beplantning. Det bemærkes herved, at de plantede frugttræer er placeret mellem en sti, hvortil der er offentlig adgang, og Hellesø, og at frugttræerne fra stien begrænser udsigten i retning mod søen. Fredningsnævnet finder på den baggrund, at det ansøgte ikke kan tillades ved dispensation. Det bemærkes, at der kan placeres frugttræer på den del af ejendommen, som ikke er omfattet af fredningen.

Ad den ansøgte bådebro:

Fredningsnævnet lægger til grund, at broen upåtalte har eksisteret på ejendommen gennem en længere årrække. Broen har en meget begrænset størrelse og er ikke udsigtshindrende. Endvidere fremstår broen ikke visuelt synlig i det fredede område bortset fra de allernærmeste omgivelser. Fredningsnævnet har i en afgørelse af 25. oktober 1989 tilladt bibeholdelse af en lille bådebro på en anden ejendom i det fredede område. Fredningsnævnet finder på den nævnte baggrund at kunne lægge til grund, at ansøgningen om dispensation fra fredningsbestemmelserne ikke vil stride mod fredningens formål og vil være af underordnet betydning i forhold til dette. Fredningsnævnet finder endvidere, at det ansøgte ikke er hindret af de hensyn, som fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2-4. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte bro. Fredningsnævnet bemærker, at der ved undergang ikke må opstilles anden bro uden indhentet dispensationstilladelse fra fredningsnævnet.

De meddelte tilladelser må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen på 4 uger, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, jf. stk. 1.

En tilladelse bortfalder efter naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra tilladelsens meddelelse eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Tilladelse omfatter ikke eventuelle tilladelser, som skal meddeles af andre myndigheder.

I relation til de ansøgte frugttræer skal der foretages fysisk lovliggørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1.

Det er Frederikssund Kommune som tilsynsmyndighed, der påser, at lovliggørelsen sker i overensstemmelse med fredningsnævnets afgørelse.

Toftager
Nævnets formand

Vejledning om klage

Afgørelsen kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder og lokale foreninger og lignende, som har væsentlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser. Klage skal stiles til Natur- og Miljøklagenævnet og sendes til Fredningsnævnet.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at klageren indbetaler et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Når Natur- og Miljøklagenævnet har modtaget klagen fra Fredningsnævnet, vil Natur- og Miljøklagenævnet tilsende klageren en opkrævning. Natur- og Miljøklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyr er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetaling kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold i sin klage.

Til orientering bilægges relevante bestemmelser fra naturbeskyttelsesloven

Denne afgørelse er sendt pr. e-mail til:

Linda Dianne Gratz, tzigana@email.dk
Frederikssund Kommune
Danmarks Naturfredningsforening
Danmarks Naturfredningsforening i Frederikssund
Naturstyrelsen
Naturstyrelsen, Det åbne land
Friluftsrådet
Friluftsrådet v/Poul Erik Pedersen
DOF
DOF Nordsjælland

Bilag 1:

Naturbeskyttelseslovens § 50

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Reglerne i § 66 finder tilsvarende anvendelse.

Stk.2. Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Stk.3. Medmindre betingelserne i § 65, stk. 6, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan

1. 1)beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller
2. 2)ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Stk.4. Det skal fremgå af afgørelser efter stk. 1, at betingelserne i stk. 2 og 3 er opfyldt.

Stk.5. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Naturbeskyttelseslovens § 74

Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af kapitel 11 a.

Stk.2. Tilsynsmyndigheden, jf. § 73, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal myndigheden lade påbuddet aflyse fra tingbogen.

Stk.3. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på den forpligtedes regning.

Stk.4. Såfremt et ulovligt forhold frembyder fare for opretholdelsen af tilstanden af et område eller for dyr og planter, der er beskyttet i medfør af loven, og et påbud om at berigtige forholdet ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning. Politiet yder nødvendig bistand hertil.

Stk.5. Såfremt et påbud om at berigtige et ulovligt forhold omfattet af § 21, stk. 1, eller af regler udstedt efter § 21, stk. 2, nr. 2 og 5, ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning.

Fredningsnævnet for Nordsjælland

Sdr. Jernbanevej 18B

3400 Hillerød

Tlf. 47 33 87 32

E-mail: nordsjaelland@fredningsnaevn.dk

Den 12. april 2015 traf Fredningsnævnet for Nordsjælland afgørelse i sagen:

FS 056/2014 – Ansøgning om lovliggørende tilladelse til bibeholdelse af garage/udhus, udestue m.v. på ejendommen matr. nr. 40 Østby By, Selsø, beliggende Hellesø 3, 4050 Skibby, Frederikssund Kommune.

Ansøgningen og Frederikssund Kommunes udtalelse:

Frederikssund Kommune har den 16. september 2014 videresendt en ansøgning fra ejeren af ovennævnte ejendom, idet der ansøges Fredningsnævnet for Nordsjælland om lovliggørende dispensation til at bibeholde et antal bygningsindretninger. Af henvendelsen fremgår:

” ...

Vi videresender her ansøgning om dispensation fra Hellesø fredningen ...

Det drejer sig om; et udhus/garage ..., der er opført langs det nordlige skel, en udestue ..., et brændeskur ... og et drivhus ... Ejendommen er i BBR-registeret registreret med helårsstatus.

Udhus/garage, drivhus og brændeskur er opført uden kommunens godkendelse. Kommunen meddelte i 2006 byggetilladelse til udestuen, men der blev - så vidt vi kan se - ikke indhentet dispensation fra Hellesø fredningen.

Garage/udhus: bygningen er opført med en længde i skel på 20,40 m. Bygningens samlede areal er ca. 72 m². Byggeriet kræver landzonetilladelse i hht. Planlovens § 35 stk. 1. og en helhedsvurdering i henhold til bygningsreglement BR10 fordi længden i skel overstiger 12 m.

Udestue: bygningen på 32 m² er opført i glas i indhakked på vinkelhuset.

Brændeskur: bygningen på 14 m² er opført ca. 7 m fra sommerhuset.

Drivhus: bygningen på 5 m² er opført 1 m fra skel mod vej.

Landzoneadministration

På beboelsesejendomme uden landbrug giver vi normalt ikke landzonetilladelse til store udhuse og lignende, med mindre et tilsvarende udhusareal bliver nedrevet.

Ved vores vurdering lægger vi særlig vægt på påvirkningen af landskab, kulturniljø og natur, herunder på det samlede omfang af udhusbygninger og ejendommens størrelse.

Besigtigelse

Vi foretog den 25. august 2014 en besigtigelse af området og bebyggelsen set fra vejen.

Bebyggelsen på ejendommen ses vanskeligt fra vejen, pga. tæt, høj hæk/beplantning og træer.

Området omkring søen fremstår med spredt bebyggelse i form af små ældre huse med præg af helårsbeboelse.

Terrænet skrånede moderat ned mod søen. Højde på brændeskur og udhus er trappet ned i takt med terrænet.

Af udestuen ses kun den øverste del fra veje med tagfladerne af sommerhuset som baggrund.

Vurdering

Garage/carport: Bygningen er lav og tilpasset det skrånende terræn. Landskabet påvirkes derfor kun i mindre grad af byggeriet. Om vinteren når blade er faldet af træerne kan påvirkningen synes større. Vi kan ikke umiddelbart se nogen begrundelse for at meddele landzonetilladelse og dispensation fra fredningen til en bygning med det ansøgte omfang og længde i skel.

Udestue: udestuen er omsluttet af byggeri på to sider og bygningshøjden svarer til det den øvrige boligbebyggelse på grunden. Landskabet påvirkes derfor kun i meget lille grad af byggeriet. Vi anbefaler en dispensation fra fredningen til udestuen.

Brændeskur: bygningen er opført på et areal som frem til 2007 var mark. Det er således opført udenfor det område det indtil for nyligt afgrænsede havearealet. I forhold til fredningen bør området uden for det gamle haveareal forblive ubebygget. Vi anbefaler derfor et afslag til dispensation fra fredningen til brændeskuret.

Drivhus: bygningen er opført i den gamle have. Vi anbefaler en dispensation fra fredningen til drivhuset.”

Ejendomsejerens rådgiver har i skrivelse af 11. februar 2014 til Frederikssund Kommune anført:

” ...

Udhus/carport:

Hvorvidt der er søgt tilladelse til opføre bygningen, kan vi ikke oplyse da bygningen iflg. ejer har ligget der siden 50 ‘erne (første del af bygningen) og 60 ‘erne (anden del af bygningen), hvor den er opført at nuværende ejers far. I 70’erne blev udbygget med hønsegård og hønsehus. Bygningen fremstår i dag som en let konstruktion der er træbeklædt, og sortmalet. Bygningen er løbende blevet renoveret og vedligeholdt. Nabo har fotos af bygningen ca. fra år 2002, og kan i øvrigt bevidne bygningens eksistens for år tilbage. Se venligst vedlagte skrivelse m. foto fra nabo. Yderligere skal understrege at overfredningsnævnet primo 1955 afsagde kendelse om tilladelse til opførelse af opføre en garage, samt “..indrette mindre gård..”. Med hensyn til længden af carport/udhus fremgår det af vedlagte tegning, at den er 20,4m lang. Der søges derfor i den forbindelse, om dispensation i forhold til BR10 vedrørende længden af bygningen.

Halvtag over brændestabel:

Halvtaget som er ca. 2m højt, søges der om dispensation til at bevare. .... Halvtaget kan dårligt ses fra vejen af og har i øvrigt været eksisterende i 2 år. Inden halvtaget blev opført blev brændestablen overdækket med presenninger af varierende farver. Ejer syntes at dette var skæmmende for området hvorfor man opførte halvtaget, som fremstår som et tagpapebeklædt halvtag på stolpekonstruktion og sortmalet.

Drivhus:

Drivhuset, som er opført i år 2006, søges der om dispensation til at bevare. Drivhuset er af en ganske beskedne størrelse og der har ikke hidtil været klager til ejer om at det virkede generende. Ejer er dog villig til at flytte dette længere væk fra vejen, såfremt dette måtte være en betingelse for opnåelse af dispensation.

Supplerende bemærkninger:

Vi har haft lejlighed til at nærlæse akterne ifm. fredningen i sin tid, og skal ikke undlade, at gøre opmærksom på den højst usædvanlige tone og beskrivelse i akterne. Dette understøttes også af nuværende ejer, hvis far var den oprindelige ejer af ejendommen Hellesø 3. Bla. omtales den nuværende ejers far (Viggo Hansen) i akterne som "denne landskabsødelægger"(!) og yderligere udtrykker man, at det er urimeligt at han bliver den "der får størst fordel af fredningen". Det fremgår i det hele, at ejeren ikke har fået hverken en rimelig eller fair behandling. Dette understøttes yderligere af, at han som den eneste ikke bliver tilkendt erstatning for fredningen. Supplerende kan det ses af fredningskortet, at man behændigt har undgået, at frede de ejendomme der tilhørte (tilhører) dem der oprindeligt tog initiativ til fredningen. Det kan således undre at Hellesø 3, er absolut den eneste beboelsesejendom der bliver omfattet af fredningen. Vi skal ikke undlade at påpege, at det fremgår at fredningen har tilmål at "... den idylliske sø skal reddes fra total ødelæggelse" - hvilket skyldtes en efter det oplyste "usædvanlig skæmmende retirade" - som daværende ejer i øvrigt lovede at fjerne, hvilket også skete. Vi skal ikke udtale os om retstilstanden i 1950'erne, men der er vist ingen tvivl om, at et lignende urimeligt og unfair forløb næppe ville kunne blive gennemført i dag. Det er ligeledes tydeligt, at grænserne for fredningen er usædvanlig meningsløs, såfremt formålet virkelig var at bevare omgivelserne. Man kan klart konstatere at formålet med fredningen i hvert fald ikke kan opnås med de trukne grænser. Hvis ønsket virkelig var, at bevare den idylliske sø og området omkring, skulle man selvsagt have fredet alle ejendomme der ligger omkring søen. Man kan ved selvsyn konstatere, at der er mange tilbygninger, udhuse, hegn terrasser mv., der ligger tættere på søen og må siges "at skæmme" i samme omfang som de bygninger vi søger om dispensation til. Der er blot det til forskel, at grænserne for fredningen, lige præcis rammer den af de beboede ejendomme, som ligger på Hellesø 3.

...

Ydermere skal vi henvise til andre dispensationer der er givet i området, herunder bla. bådebro som også ligger inden for fredningszonen. Ud fra principperne om at stille borgerne ens skal vi anmode om at der lægges vægt på dette.

..."

Høringssvar:

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund Afdeling, har den 21. oktober 2014 anført følgende:

..."

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund har rejst sagen i april 2013, men der har gennem adskillige år været henvendelser til Frederikssund kommune fra beboere omkring søen, der ønskede fredningsbestemmelserne overholdt.

Kritikken af manglende overholdelse af fredningsbestemmelserne har således været kommunen bekendt gennem en årrække. For 5-6 år siden blev der endda afholdt møde mellem nogle beboere

og 2 af Kommunens embedsfolk, uden at der blev gjort noget ved forskellige overtrædelser af fredningsbestemmelserne. Et lovet borgermøde, der kunne have fundet mindelige løsninger, blev desværre aldrig afholdt. På luftfotos gennem årene kan det ses, at der til stadighed er blevet tilført bygninger på Hellesø 3. Dette virker stødene på retsbevidstheden, da hele fredningssagen omkring Hellesø netop tog udspring i byggeaktiviteter på matrikel nr.40 Østby By.

På den baggrund er det efter vores mening særlig betænkeligt at lovliggøre de mange bygningsændringer, der er sket på Hellesø 3.

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikssund's vurdering er, at der ikke skal ske dispensationer vedrørende udhus/garage og brændeskur, men kun til drivhuset.

Med hensyn til udestuen kunne en dispensation overvejes, især hvis der i dispensationen blev sat nogle vilkår omkring farvevalg, således at denne tilbygning ikke fremstår så markant som nu, hvor den er hvid.”

Naturstyrelsen, Det åbne land, har i skrivelse af 5. december 2014, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4, blandt andet redegjort for de for sagen relevante fredningsbestemmelser samt afgivet supplerende oplysninger. Af skrivelsen fremgår:

” ...

Fredningen.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Hellesø, Overfredningsnævnet den 28.februar 1955, reg. nr. 02029.02.

Fredningens formål er at bevare de natursmukke omgivelser ved Hellesø.

I fredningens bestemmelser står blandt andet:

De fredede arealer skal henligge i deres nuværende tilstand. Det er herefter navnlig forbudt at opføre bygninger af enhver art, derunder drivhuse, garager, boder eller skure, samt at anbringe skæmmende indretninger, såsom ledningsmaster o. lign., henkaste affald, foretage beplantning, teltslagning, eller benytte arealerne til lejrplads, drift af pelsdyavl, parkering af vogne.

...

Øvrig regulering/planlægning på arealet.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at det ansøgte ikke vil medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivet bilag IV.

...”

Besigtigelse:

Fredningsnævnet har den 23. marts 2015 foretaget besigtigelse og afholdt møde på ejendommen.

Under besigtigelsen deltog ejendommens ejere sammen med advokat Jens Thoregaard, Frederikssund, samt repræsentanter fra Frederikssund Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Frede-

rikssund afdeling, og Naturstyrelsen, Det åbne land. Endvidere var ejeren af naboejendommen, Hellesø 5, mødt.

Under besigtigelsen blev ejendommen og de nærmeste omgivelser beset.

Det blev fra ejerside oplyst, at ejendommen blev erhvervet ved arv. Ejendommen anvendes nu til helårsbeboelse, idet der er meddelt helårsstatus. Det ansøgte drivhus blev opført i 2006 i forbindelse med indflytningen. Dette er placeret, hvor ejendommens tidligere retirede var placeret. Carport/garage er opført på et tidligere fundament og der, hvor der tidligere gennem en lang årrække var toilet, værksted, hønsehus og hønsegård. Det tidligere materialevalg var en trækonstruktion med paptag. Carport/garage er nu indrettet med gæstehus, værksted og carport. Det ansøgte brændely er placeret på et tilkøbt areal og opført for ca. 2 år siden. Der blev tidligere anvendt en presenningsløsning til brændet. Brændelyet anvendes også til opbevaring af en ældre, mindre traktor. Udestuen, der fremstår hvidmalet, blev færdig i 2007 og er på 30-31 m². Der foreligger byggetilladelse hertil fra daværende Skibby Kommune. Tilladelsen blev forevist.

Ejeren af ejendommen Hellesø 5 oplyste, at han ikke har indvendinger mod det ansøgte.

De mødte kunne i øvrigt i det væsentlige henholde sig til de skriftlige indlæg i sagen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Afgørelsen er truffet af nævnets medlemmer Michael Toftager, Niels H.V. Olesen og Ole Søegaard.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en foreslået eller fastsat fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. lovens § 50, stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningsnævnet bemærker indledningsvis, at fredningsformålet er at bevare status quo herunder bevare udsigten til Hellesø. I Overfredningsnævnets afgørelse af 28. februar 1955 anførte nævnet blandt andet følgende i relation til den ejendom, som nærværende sag vedrører :

”...

Der opnåedes endelig enighed med lærer Viggo Hansen, idet han får tilladelse til at anbringe en garage, opført af ferniserede rafter og med paptag ved sognevejen i det nordøstlige hjørne af grunden, ... at indrette en mindre gård, hvori retiraden agtes anbragt, omgivet af ferniserede rafter, i forbindelse med huset samt at opstille et raftehegn syd for huset ...”

Fredningsnævnet bemærker herefter:

Ad det ansøgte drivhus:

Drivhuset er oplyst placeret på det sted, hvor der tidligere var opsat en retirede. Drivhuset er endvidere placeret således i forhold til eksisterende beplantningsforhold m.v., at drivhuset fremstår visuelt dæmpet i forhold til omgivelserne. Fredningsnævnet finder på den nævnte baggrund at kunne lægge til grund, at ansøgningen om dispensation fra fredningsbestemmelserne ikke vil stride mod fredningens formål og vil være af underordnet betydning i forhold til dette. Fredningsnævnet finder endvidere, at det ansøgte ikke er hindret af de hensyn, som fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50,

stk. 2-4. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, lovliggørende dispensation til det opsatte drivhus. Fredningsnævnet bemærker herved, at det er en betingelse for dispensationen, at der i tilfælde af undergang ikke opstilles et nyt drivhus til erstatning for det eksisterende uden indhentet forudgående dispensationstilladelse fra fredningsnævnet.

Ad den ansøgte garage/carport:

Fredningsnævnet lægger til grund, at den nuværende garage/carport er placeret på samme sted og har samme arealmæssige størrelse, som en tidligere opført bygningskonstruktion i træ og med tagpap. I forbindelse med Overfredningsnævnets behandling i 1955 blev der givet tilladelse til at opføre en garage og til at indrette en mindre gård. Den tidligere bygningskonstruktion har eksisteret upå-talt på ejendommen igennem en lang årrække. Det kan ikke fastslås, at den nuværende garage/carport fremstår ringere end den tidligere opførte trækonstruktion i relation til de interesser, som fredningen tilsigter at beskytte. Det ansøgte findes på den nævnte baggrund og ud fra en samlet vurdering ikke at være afskåret fra at kunne tillades ved dispensation. Fredningsnævnet finder endvidere, at det ansøgte ikke er hindret af de hensyn, som fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2-4. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, lovliggørende dispensation til det ansøgte. Det er en betingelse, at garagen/carport fortsat bibeholdes i en visuelt dæmpet jordfarve.

Ad den ansøgte udestue:

Udestuen er opført i 2007 og efter meddelt byggetilladelse. Det må antages at bero på en fejl, at daværende Skibby Kommune, der også var tilsynsmyndighed for fredningen, ikke påså, at der blev indhentet dispensationstilladelse i relation til den gældende fredning i forhold til udestuen før endelig byggetilladelse blev meddelt. Dispensation fra fredningens bestemmelser kræver, at det ansøgte har en underordnet betydning i forhold til fredningsformålet. Udestuen fremstår i det nuværende farvevalg særligt synlig fra omgivelserne, idet udestuen fremstår i en hvid farve, mens det øvrige byggeri fremstår i en mørk jordfarve. Henset til det ovenfor anførte omkring omstændighederne ved den meddelte byggetilladelse, til at den visuelle påvirkning af omgivelserne kan reduceres ved et andet og mere dæmpet farvevalg samt til forholdene på stedet og afstanden til søen findes det undtagelsesvis og med en vis betænkelighed at kunne tillades ved dispensation, at udestuen bibeholdes. Fredningsnævnet bemærker herved, at det ansøgte ikke er hindret af de hensyn, som fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2-4. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, lovliggørende dispensation til den ansøgte udestue. Det er herved et vilkår, at det sikres, at udestuen udvendigt fremstår i en dæmpet jordfarve og i tilsvarende farve som ejendommens øvrige bygninger.

Ad det ansøgte brændeskur:

Brændeskuret, der fremstår synligt fra omgivelserne, er placeret på et senere tilkøbt areal og i nogen afstand til ejendommens øvrige byggeri. I forbindelse med den ovenfor behandlede garage/carport er der tilladt en samlet konstruktion, der størrelsmæssigt må anses for mindst at tilsvare det normale behov for udvendig opbevaring og parkering m.v. for tilsvarende ejendomme, som den her foreliggende. Der foreligger ikke sådanne særlige oplysninger eller forhold, som kan medføre, at der under de nævnte omstændigheder kan meddeles dispensation fra fredningens almindelige forbud om opførelse af nyt byggeri m.v. Fredningsnævnet meddeler herefter afslag på lovliggørende dispensation af det opførte brændeskur.

Fredningsnævnet bemærker, at det ikke kan påregnes, at der fremtidigt kan meddeles dispensations-tilladelse til yderligere byggeri på ejendommen.

I relation til det ikke tilladte brændeskur og det meddelte farvevilkår for udestuen skal der foretages fysisk lovliggørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1.

Det er Frederikssund Kommune som tilsynsmyndighed, der påser, at lovliggørelsen sker i overensstemmelse med fredningsnævnets afgørelse.

En tilladelse bortfalder efter naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra tilladelsens meddelelse eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Tilladelserne omfatter ikke eventuelle tilladelser, som skal meddeles af andre myndigheder.

Toftager
Nævnets formand

Vejledning om klage

Afgørelsen kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder og lokale foreninger og lignende, som har væsentlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagegebyret tilbagebetales normalt, hvis klageren får helt eller delvist medhold i sin klage, klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klagen bliver afvist. Vejledning herom kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Til orientering i relation til fredningsnævnets afgørelse bilægges relevante bestemmelser fra naturbeskyttelsesloven.

Denne afgørelse er sendt pr. alm. brev til:

Mogens og Vivi Bille-Hansen, Hellesø 3, 4050 Skibby

DanaForm ApS arkitektfirma, att: Bent Munk, Søhøj 11, 2690 Karlsunde

Pr. e-mail til:

Advokat Jens Thoregaard, jt@vtc.dk

Frederikssund Kommune

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening i Frederikssund

Naturstyrelsen – det åbne land

Friluftsrådet

Friluftsrådet v/Poul Erik Pedersen

DOF

DOF Nordsjælland

Bilag 1

Naturbeskyttelseslovens § 50

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Reglerne i § 66 finder tilsvarende anvendelse.

Stk.2. Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Stk.3. Medmindre betingelserne i § 65, stk. 6, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan

- 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller
- 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Stk.4. Det skal fremgå af afgørelser efter stk. 1, at betingelserne i stk. 2 og 3 er opfyldt.

Stk.5. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Naturbeskyttelseslovens § 74

Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af kapitel 11 a.

Stk.2. Tilsynsmyndigheden, jf. § 73, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal myndigheden lade påbuddet aflyse fra tingbogen.

Stk.3. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på den forpligtedes regning.

Stk.4. Såfremt et ulovligt forhold frembyder fare for opretholdelsen af tilstanden af et område eller for dyr og planter, der er beskyttet i medfør af loven, og et påbud om at berigtige forholdet ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning. Politiet yder nødvendig bistand hertil.

Stk.5. Såfremt et påbud om at berigtige et ulovligt forhold omfattet af § 21, stk. 1, eller af regler udstedt efter § 21, stk. 2, nr. 2 og 5, ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning.